

PARTICIPATIE thuis in de STAD

1. INLEIDING

Het Groene Gordel Front wijst er in zijn Hanzestadplan op dat inspraak en participatie, communicatie en betrokkenheid essentieel zijn in een duurzaam overlegpatroon, in elke democratie van de 21ste eeuw. Wij zijn overtuigd dat dierbare en duurzame politieke beslissingen slechts mogelijk zijn als beleidsmensen alle betrokken partners op gelijk niveau rond de tafel brengen en samen naar verantwoorde duurzame beslissingen groeien. Het Groene Gordel Front wil dat duurzame ideeën van burgers - die creatief, speels of soms ook gedurfd (als het moet) de omgeving voor zichzelf en anderen willen uitbouwen - mee gehoord en betrokken worden in de uitbouw van een duurzame wereld. Thuis in de stad als haalbare utopie...

Om de kloof met de burgers en het middenveld te dichten reiken wij de politieke wereld & de overheden & actoren de ideeën van de COMMUNICATIERAAD aan. Deze ideeën samen verder uitwerken met de betrokken overheden, adviesraden & burgers zou een nuttige investering voor een duurzame en dierbare stad zijn ! Als Groene Gordel Front willen wij constructief meewerken aan deze oefening in dialogische democratie ! Ondertussen vonden wij aansluiting bij de stadswerkers van het platform meer steden beleid (www.meerstedenbeleid.be) en bezochten we samen Minister Keulen.

2. DE COMMUNICATIERAAD : INSPIREREND MODEL

- als aanzet voor permanent overleg thuis in de stad

Al 20 jaar komt in Turnhout de Communicatieraad maandelijks bijeen. Zowel individuele bewoners als bewonersgroepen, politici en ambtenaren zitten erin. Het is bedoeld om communicatie in twee richtingen te laten verlopen, niet enkel van boven naar beneden. Om misverstanden te vermijden verbindt het Turnhoutse stadsbestuur zich ertoe alle projecten en plannen vroegtijdig aan de bevolking voor te leggen. Informatie en inspraak zijn er onlosmakelijk met elkaar verbonden, en er groeit een verstandhouding tussen burgers en beleid. Niet alleen de beleidsvoorstellen komen ter tafel, maar evenzeer die van de burgers. Hij of zij, jong en oud, denken en spreken mee.

Deze communicatieraad - met een voorzitter van buitenaf - is een open vergadering. Na elke bijeenkomst blijft iedereen op de hoogte door middel van Nieuwsbrieven, Stadskrant en Website. Dat is een voorwaarde van vooruitgang in het communicatieproces.

Waarover spreken bewoners? Vooral over hun directe leefomgeving, verkeer, ruimtelijke ordening, buurtsubsidies...Maar het gaat ook over de medeverantwoordelijkheid van de bewoners en over de beleidsaanpak. Heilige huisjes worden al eens afgebroken als die aanpak in vraag wordt gesteld; wat deze bijeenkomsten tot een democratisch instrument maakt.

Eigenlijk lijkt dit op een democratisch controleorgaan van onderuit, maar is geenszins een vervanging van de gemeenteraad. Agendapunten worden aan de Communicatieraad wel vooraf per telefoon, brief of mail meegedeeld, en bij de start van elke bijeenkomst worden die punten kort toegelicht. In zekere zin levert deze Communicatieraad voorbereidend werk voor de beslissingen die in de gemeenteraad - zo zou het toch moeten -finaal worden genomen. Een idee voor Vlaanderen ? (gelezen in de Mechelse vanonderuit stadskrant ergens in 2002)

- Mina-raden en Gecoro-commissies zijn een heel nuttig 'gesloten deur' - instrument; maar helaas is er veel te weinig of veel te laat terugkoppeling naar de achterban, de burger, de

samenleving van waaruit zij uiteindelijk hun mandaat kregen. Om dit te verhelpen is de COMMUNICATIERAAD een waardevol instrument

- Hierna volgen meer gegevens (met dank aan De Morgen-journalist Filip Rogiers die dit eerder al berichtte in de vrijdagse INTERCITY-bijlage van De Morgen).
Communicatieambtenaar Ben Verdick was begin 2005 te gast op de Brugse Mina-raad.

ZUURSTOF VOOR DE LOKALE DEMOCRATIE COMMUNICATIERAAD ALS MEDEKRACHT

In Turnhout brengt men één keer per maand politici, ambtenaren en burgers rond de tafel om 'de stand van de stad' te bespreken. Dat doet de stad Turnhout al meer dan twintig jaar. 'De laatste jaren mag ik ons model op vele plaatsen gaan uitleggen' zegt bezieler en communicatie-ambtenaar Ben Verdick. 'De aversie van de politiek blijft echter zeer groot.'

Dinsdagavond, een zaaltje in de Warande. Een veertigtal mensen wacht het begin van de vergadering af. Er wordt gemord omdat het stadscollege niet op het appèl is. Dat is in de geschiedenis van de communicatieraad een primeur. "Twee schepenen hebben zich verontschuldigd", zo trekt Jan Van Alsenoy de vergadering op gang. "Het is de eerste keer sinds ik deze communicatieraad voorziet, dat niemand van het stadsbestuur present is. Ik vind dit ongeoorloofd."

Toch gaat de vergadering door. Je merkt aan alles dat de Turnhoutenaren bedreven zijn in de cultuur van het overleg. Er wordt niet door elkaar gepraat, en ook als er harde noten worden gekraakt, blijft de toon beleefd. Om Norbert De Batselier, voorzitter van het Vlaams Parlement, te parafaseren: een goed werkende democratie is altijd een beetje saai. Respect, daar draait het om. En gelijkwaardigheid. Niemand naait hier iemand een oor aan.

Daarin is Turnhout een geval apart. Op vele andere plaatsen waar de bevolking inspraak of meespraak krijgt, loopt het juist spaak op een onevenwicht tussen de mensen rond de tafel. Meestal gaat het zo: de politiek nodigt de bevolking uit, de burgers mogen opmerkingen maken, maar iedereen voelt aan de ellebogen dat het er de politici vooral om te doen is hun al genomen beslissingen met zo weinig mogelijk aanpassingen door de volksvergadering te jagen. In Turnhout hebben de burgers niet het gevoel dat de vertegenwoordigers van de stad spelletjes zitten te spelen. Uniek is bijvoorbeeld hoe een ambtenaar hier elke maand een lijst geeft van de milieu- en bouwvergunningen. Alles met naam en toenaam. Om helemaal zeker te zijn van de onpartijdigheid doet Turnhout een beroep op een buitenstaander als voorzitter. Jan Van Alsenoy werkt voor de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG).

De opdracht bestaat er niet in dossiers inhoudelijk te fileren, wel om de procedures op de voet te volgen. Verdick heeft altijd een lijst mee van wat er in de stad op stapel staat, wat gerealiseerd is en wat nog in uitvoering. "De stad is verplicht nieuwe dossiers hier voor te leggen", zegt Ben Verdick. "Dat staat nergens geschreven, maar het is een gewoonteplicht geworden."

Het is een permanente oefenschool in heel concrete democratie, maar geen propaganda voor de politiek. "De gemeente moet er op zo'n communicatieraad niet uit naar voor komen als een goed geölied bedrijf? Want dat is het niet", zegt Verdick.

"In Turnhout heeft de traditie van medezeggenschap alle besturen overleefd", zegt Van Alsenoy. "En dat betekent toch wel iets. In het begin van de jaren zeventig had je de adviesraden. Daarna kwam de wakkere burger, kreeg je inspraak, hoorzittingen, openbare onderzoeken, de volksraadpleging. We zijn inmiddels al aan de vierde golf van inspraakmodellen toe, maar geen enkel model is zaligmakend. Ook de volksraadpleging niet, zelfs al zou ze bindend zijn."

De belangstelling van andere steden en gemeenten voor het Turnhoutse 'model' is de afgelopen jaren gevoelig gestegen. "Er is interesse, maar ook veel aversie", zegt Verdick. "Het idee dat mensen zomaar met de deur in huis kunnen vallen, maakt vele politici bang."

Toen vele 'nationale' politici zich halfweg de jaren negentig over het eigen bedrijf begonnen te bezinnen, waren ze het over één zaak roerend eens: het geloof in de Wetstraat staat of valt met de kwaliteit van de democratie in de Dorpsstraat. Sindsdien is over die lokale democratie al veel denk- en ook wel doewerk verricht. Naar een modernisering ervan, en alternatieve spelregels, wordt nog elke dag gezocht. Zo wil de Vlaamse regering het vragenuurtje in de gemeenteraad invoeren. Verdick: "De meeste acties op buurtniveau ontstaan vanuit problemen met de stad. Dat is een slechte zaak. Als het probleem opgelost raakt, zijn die buurtbewoners weer weg. Zo doe je niet aan stadsopbouw. En een bijkomend nadeel van al te geïsoleerde buurtwerking is dat sommigen zich in die verenigingen als kleine burgemeesters gaan gedragen. Met het vragenuurtje wordt het misschien weer ieder voor zich." (Filip Rogiers, Intercity De Morgen 22/12/2002)

3. Brugse terugblik ivm. de ideeën van de communicatieraad

Het Groene Gordel Front herinnert zich de de tijd dat we verzamelden in het bezette Lappersfortbos als een unieke tijd. Het Lappersfort was ons doel en tevens onze plek voor ontmoeting en dus een verbindende plaats. Verbinding van mensen-vrijwilligers binnen een netwerk vol diversiteit. Niet elk op zijn eilandje... Gewone mensen en intellectuelen. Anarchisten en koningsgezinden. Diverse politieke kleuren en mensen zonder politieke kleur. Kinderen, schoolgaande jeugd en hun (groot-) ouders...Er was communicatie en er werd gelinkt tussen activisten, politici, milieuspecialisten en vele gewone mensen van duurzame wil. We hadden iets van de drie musketiers : allen voor één; één voor allen. Een soort rondetafel-fellowship of the Lappersfort waar ook de minister en de burgemeester op bezoek kwamen.

Er is veel goeds en moois in Brugge. En zoals elkeen houden we van onze stad en de mensen die er zich voor inzetten. Ze verdienen allemaal een pluim voor hun vele positieve daden. En ze verdienen maximale kansen voor een toekomstige constructieve samenwerking.

De wereld functioneert vaak als eilandjes. Eilandjes die vaak vergeten zijn verbindingen te leggen met elkaar. Verbindende communicatie is zuurstof voor de democratie. Als we iets beseffen dan is het dat voor een goed functioneren van de samenleving overheid, politici, middenveld, ruimtelijke planners en burgers van goede wil wederzijds nood hebben aan elkaar en aan dwarsverbindingen...

Nu duidelijk is gebleken dat er in Brugge een grote nood is aan beter overleg en constructieve dialoog, verbindende netwerking en echte communicatie kunnen we samen met velen werken aan die nieuwe cultuur binnen het Thuis in de stad verhaal !

4. Twee GGF-voorstellen om iets mee te doen ...

Het Groene Gordel Front concretiseerde al deze gedachten in twee voorstellen voor de overheden. Een rondetafelraad (kerst 2004) & Een thuisindestad rondetafelraad (pasen 2005)